

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE (FAL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

2016

MEPUTSO: 100

NAKO: Diiri tše 2½

Palomoka ya matlakala a dipotšišo ke 6.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Lephephe le, le arotšwe ka DIKAROLO TŠE THARO, e lego YA A, YA B le YA C.

KAROLO YA A: Ditaodišo (50)
KAROLO YA B: Ditšweletšwa tša tirišano tše telele (30)
KAROLO YA C: Ditšweletšwa tša tirišano tše kopana (20)

2. Araba potšišo E TEE karolong YE NNGWE le YE NNGWE.
3. Šomiša polelo yeo o lekwago ka yona.
4. Thoma KAROLO YE NNGWE le YE NNGWE letlakaleng LE LEFSA.
5. Beakanya (ka tsela ya mmepe wa monagano, seswantšho, mantšu a bohlokwa le tše dingwe) o be o dire padišišobohlatse. Peakanyo ya gago e tšwelele pele ga ditšweletšwa ka moka.
6. Peakanyo e bonagale gabotse. E laetšwe ka go thala mothalo wa go putla.
7. Šomiša nako ya gago ka tsela ye:
- KAROLO YA A: Metsotso ye 80
KAROLO YA B: Metsotso ye 40
KAROLO YA C: Metsotso ye 30
8. Dikarabo di nomorwe go ya le ka fao dipotšišo di nomorilwego ka gona.
9. Efa KAROLO YE NNGWE le YE NNGWE hlogo ya maleba.
10. Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO YA 1**

Kgetha E TEE go dihlogo tše seswai tše di latelago gomme o ngwale taodišo ya botelele bja mantšu a go se fete a 300.

Taodišo e rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano goba lenaneo leo le ka go thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya.

- 1.1 Ditirelo mebasepaleng ya rena di a kgotsotfatša. Dumela goba o ganetše. **[50]**
- 1.2 Boipshino **[50]**
- 1.3 Bomenetša bo ka fedišwa Afrika-Borwa. **[50]**
- 1.4 Matšatši a makhutšo ka Afrika-Borwa a swanetše go fokotšwa. **[50]**
- 1.5 Ruri, ditheto di a mo swanela! **[50]**
- 1.6 Theknolotši e re amogile setlwaedi sa poledišano. **[50]**
- 1.7 Lebeledišiša diswantšho tše gomme o ngwale taodišo ka SE TEE sa tšona. Diswantšho tše di ka tsoša maikutlo goba boikgopolelo bjo bo itšego.

ELA HLOKO: Go swanetše go ba le kamano magareng ga taodišo ya gago le seswantšho se o se kgethilego.

1.7.1

[Mothopo: www.google.co.za]

[50]

1.7.2

[Mothopo: Inthanete]

[50]

PALOMOKA YA KAROLO YA A:

50

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE**POTŠIŠO YA 2**

Araba potšišo E TEE go tše nne tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a go se fete a 150 (diteng fela).

Setšweletšwa se rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano goba lenaneo leo le ka go thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya.

2.1 LENGWALO LA KGOPELO

Tsela ya go ya kliniking ya geno ga e sepelege ka lebaka la maope ao a hlotšwego ke mafula. Ngwalela masepala lengwalo o ba kgopele gore ba tle ba le kgorele tsela yeo.

[30]**2.2 TŠA BOPHELO BJA MOHU**

Motseng wa geno go hlokofetše matwetwe dithutong. O kgopetšwe ke ba lapa go ba thuša go ngwala tša bophelo bja gagwe. Ngwala tša bophelo bja mohu ka botlalo.

[30]**2.3 PEGO YA DINYAKIŠIŠO**

Sekolo sa geno se abetšwe dikhomphuthara tše mmalwa. Ka madimabe di utswitšwe le semeetseng. Dira dinyakišišo tše di tseneletšego o ngwale pego ya ka morago ga dinyakišišo.

[30]**2.4 POLEDIŠANO**

Puleng o re go hlatloga ga ditefelo diyunibesithing ke tshwanelo mola Paledi a re taba yeo ke bohlola. Re alele poledišano ya bona ka bokgwari.

[30]**PALOMOKA YA KAROLO YA B: 30**

KAROLO YA C: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE KOPANA**POTŠIŠO YA 3**

Araba potšišo E TEE go tše tharo tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a go se fete a 100 (diteng fela).

Setšweletšwa se rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano goba lenaneo leo le ka go thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya.

3.1 PHOUSTARA

Go tlile go ketekwa letšatši la bafsa motsaneng wa geno gomme seboledi sa letšatši e tlo ba mopresidente wa liki ya bafsa. Ngwala phoustara go sedimoša setšhaba ka keteko yeo.

[20]**3.2 POSKARATA**

Morutiši wa gago o thopile sefoka sa bangwadi ba dikanegelokopana sedikothutong sa geno. O kgethilwe go ba yo mongwe wa ba beakanyi ba moletlo wa go aba difoka. Ngwalela seyalemoya sa kgauswi poskarata go kwalakwatša moletlo wo.

[20]**3.3 DITAELO**

Moratho wa gago o memilwe ke mogwera wa gagwe go mo etela go la Mozambique. Ke mathomo a tšea leeto le letelele. Mo fe ditaelo ka tšeo a swanetšego go di dira pele a tšea leeto le ge a šetše a le leetong.

[20]

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 20
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 100